

съществуващи и до днес, сграда документ, свидетелстваща за някогашната международна съпричастност в полза на българите¹⁰. След изчерпване на предназначението си, съобразно волята на благодетелката, в същите помещения се възстановяват първоначалните ѝ функции – учебните занятия. При осъществяване на волята ѝ, която съвпада и с желанието на перушнци спомагат получаваните помощи и дарения от женски дружества и родолюбиви българи¹¹. Независимо, че селището е опожарено и заличено след въстанието, а жителите му убити или разпръснати по затвори и на заточение и въпреки върлуващите болести, епидемии и недоимък през пролетта на 1877 г. за няколко месеца числото на записалите се в школото ученици е 132-ма, което е ярко потвърждение за възраждаща се Перушица. Обрадвана от започналото съживяване, Община Перушица изправя снага и дори в рамките на Османската империя в тогавашната преса благодари поименно на всичките си благодетели и дарители за съпричастността, съчувствието, топлината и загрижеността, която са почувствали към себе си и към пострадало си школо¹².

Заедно с икономическото си възмогане през годините перушнци насочват усилията си и „за опазване и съхранение” на следите от участието им в дните на Април 1876. През 1896 г. изграждат комитет „27 априлий” за „въздигане паметник за априлци”, регистриран на 6 февруари 1908 г. и увековечил деня на решителните им действия с оръжие в ръка срещу потисниците. Дарения съпътстват извървения път през годините. За 50-годишната си история комитетът изпълнява докрай целта си. Въпреки трудностите с дейността си полага началото на музейна дейност в градчето¹³. Така опазена, паметта достига до поколения след тях. В 1896 г. се поставя началото и на музейна експозиция в историческата църква „Св. Архангел Михаил”. Сред първите експонати са съхранените кости на загиналите през Април перушнци заедно с опазените им оръжия и атрибути, окачени по стените. Оцелелите фотографии, документи и вещи очертават стремежа и извървения път в името на Свободата, на своята Перушица и за България.

10 Зорница, Цариград, I, 47, 19 ноември 1876.

11 Зорница, Цариград, II, 21, 26 май 1877.

12 Зорница, Цариград, II, 24, 16 юни 1877.

13 ИМ Перушица инв. № 1823/80. В: Кепов, И. цит.съч.,123, 170-192. В: Гълъбов, К. цит.съч.147-154,238-243. В: Дневници на ОНС, 15, 22 декември 1908, V, С, 1908. В: Борба, Пловдив, 2027, 28 януари 1928.; 4455, 2 март 1936., В: Мир, Пловдив, 12142, 23 януари 1941.